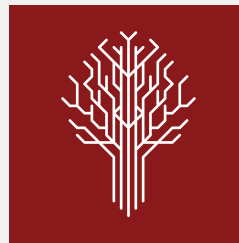

POLSKIE ORGANIZACJE POZARZĄDOWE 2015

Stowarzyszenie
Klon/Jawor

Badania
Stowarzyszenia
Klon/Jawor

© STOWARZYSZENIE KLON/JAWOR, WARSZAWA 2015

Przedruki lub przenoszenie całości lub części tej publikacji na inne nośniki możliwe wyłącznie za zgodą właściciela praw autorskich.

OPRACOWANIE

Zespół badawczy Stowarzyszenia Klon/Jawor
Piotr Adamiak, Beata Charycka, Marta Gumkowska

WYDAWCA

STOWARZYSZENIE KLON/JAWOR

ul. Szpitalna 5/5, 00-031 Warszawa

tel. (22) 828 91 28

fax (22) 828 91 29

klon.org.pl

e-mail: klon@klon.org.pl

NGO.PL – PORTAL ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

Dane pochodzą z badania Stowarzyszenia Klon/Jawor „Kondycja sektora organizacji pozarządowych w Polsce 2015” przeprowadzonego na ogólnopolskiej, losowej próbie 4 tysięcy stowarzyszeń i fundacji.

Więcej wyników badania **FAKTY.NGO.PL**

Badanie zostało zrealizowane w ramach programu Obywatele dla Demokracji, finansowanego z Funduszy EOG, a także z Funduszu Inicjatyw Obywatelskich oraz środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności.

POLSKO-AMERYKAŃSKA
FUNDACJA WOLNOŚCI

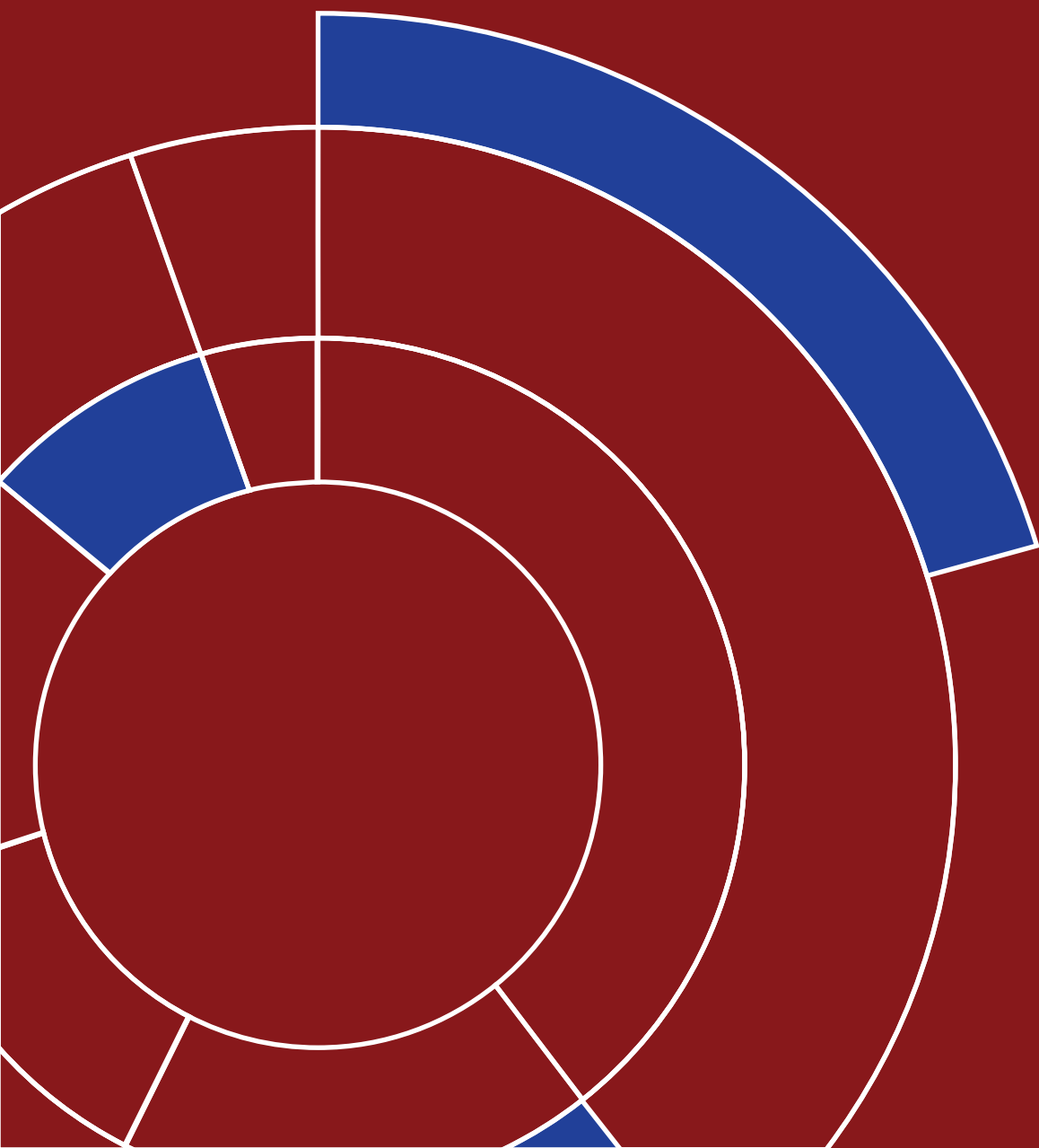
FUNDUSZ INICJATYW
obywatelskich
Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

ISBN: 978-83-62310-66-1

Warszawa 2015

POLSKIE ORGANIZACJE POZARZĄDOWE 2015

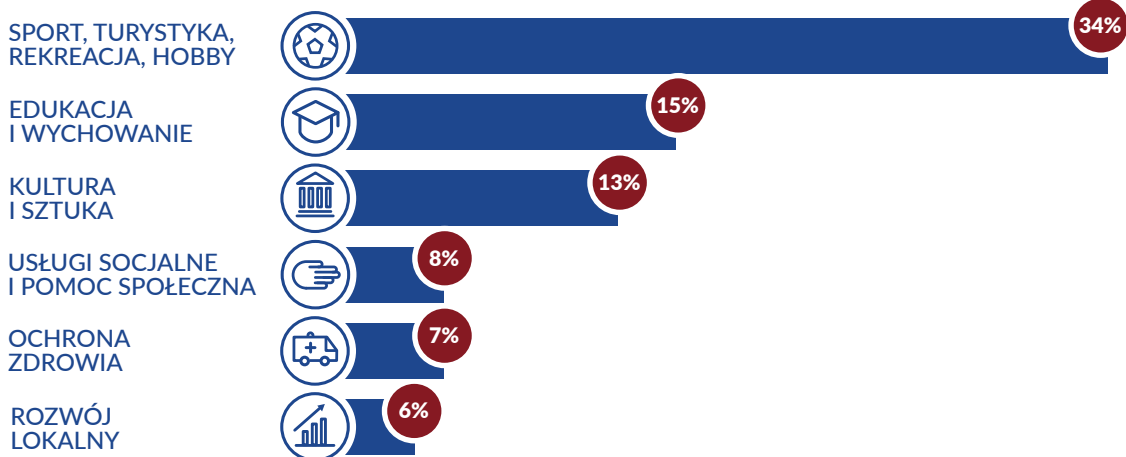
PODSTAWOWE INFORMACJE O ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH

- W Polsce jest zarejestrowanych 17 tys. fundacji oraz 86 tys. stowarzyszeń (nie licząc Ochotniczych Straży Pożarnych)*. Aktywnych jest około 70 tys. z nich.
- Najwięcej organizacji pozarządowych zajmuje się sportem, turystyką, rekreacją i hobby – to podstawowa dziedzina działalności 34% organizacji.
- Organizacje, których głównym obszarem aktywności jest edukacja i wychowanie, stanowią 15% sektora pozarządowego. Organizacje zajmujące się kulturą i sztuką to trzecia pod względem liczebności branża sektora – stowarzyszenia i fundacje aktywne przede wszystkim na tym polu stanowią 13% sektora, czyli nieco mniej niż trzy lata temu.
- Usługi socjalne i pomoc społeczna to główne pole działań 8% organizacji, przede wszystkim ochroną zdrowia zajmuje się 7% sektora, a 6% stowarzyszeń i fundacji koncentruje swoje działania na rozwoju lokalnym.
- Działania wyłącznie na poziomie najbliższego sąsiedztwa prowadzi 5% organizacji, 32% organizacji jest aktywnych co najwyżej na terenie gminy lub powiatu, a 25% – na terenie województwa. 28% działa na skalę ogólnopolską, a 10% międzynarodową.
- Lokalny zasięg działań jest najbardziej charakterystyczny dla organizacji zajmujących się głównie rozwojem lokalnym – zasięg działania 50% takich organizacji nie wykracza poza powiat. Z kolei działalność ogólnopolską lub międzynarodową najczęściej podejmują organizacje kulturalne (45%) oraz specjalizujące się w ochronie zdrowia (42%).
- Od 2002 roku obserwujemy wzrost odsetka najstarszych stowarzyszeń i fundacji. W 2015 roku organizacje działające 11 lub więcej lat stanowiły 43% sektora pozarządowego.

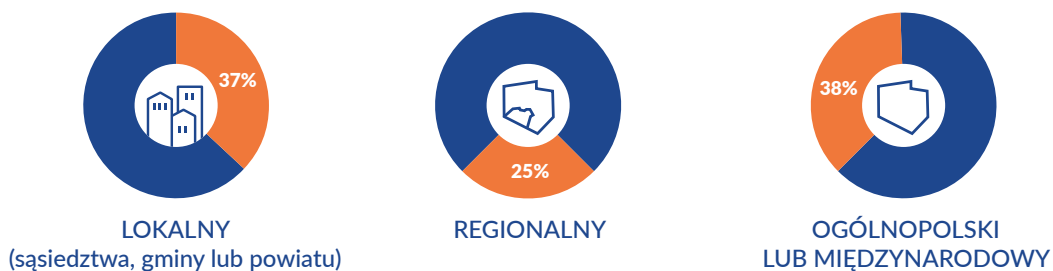
* Stan według REGON na dzień 31.12.2014 roku.

PODSTAWOWE INFORMACJE O ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH

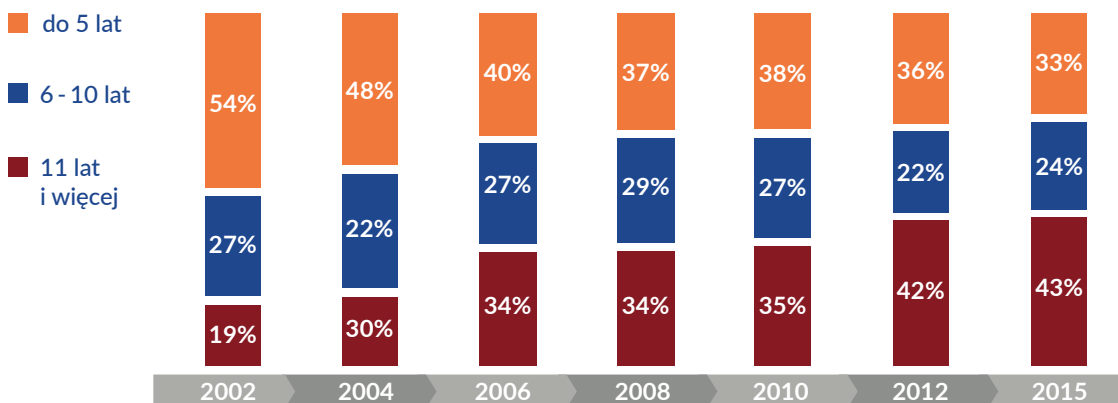
GŁÓWNE DZIEDZINY DZIAŁALNOŚCI ORGANIZACJI

ZASIĘG DZIAŁAŃ ORGANIZACJI

WIEK ORGANIZACJI

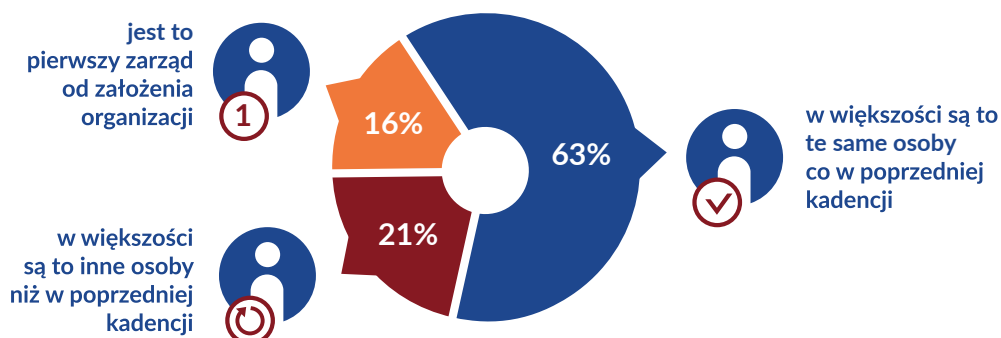

- Zarząd przeciętnej organizacji pozarządowej liczy 5 osób. Zarządy mniej liczne częściej spotykamy w fundacjach – w 71% fundacji zarząd składa się najwyżej z 3 osób. Zarządy stowarzyszeń liczą więcej osób – w 66% stowarzyszeń składają się one z 5 lub więcej członków.
- W przeciętnej organizacji kobiety stanowią 47% członków zarządu. Najwięcej jest ich w zarządach organizacji specjalizujących się w ochronie zdrowia (66%) oraz pomocy społecznej (64%), ponad dwukrotnie mniej jest ich w zarządach organizacji sportowych (29%).
- Zdecydowana większość (86%) członków zarządu aktywnie uczestniczy w życiu organizacji, choć stosunkowo rzadko zdarza się, że są oni w organizacji zatrudnieni. Zarządy 65% organizacji składają się tylko i wyłącznie z osób, które działają w organizacji społecznie, bez wynagrodzenia. W 15% organizacji co najmniej jeden członek zarządu pracuje w niej regularnie za wynagrodzeniem.
- Skład zarządów organizacji jest mało zmienny. Średnio niemal połowa (48%) członków zarządów zasiada w nich od momentu powstania ich organizacji. Oczywiście, jest to silnie związane z wiekiem organizacji. W „młodszych” organizacjach, mających co najwyżej 5 lat, zdecydowana większość (68%) członków zarządu jest nimi od początku istnienia organizacji. W organizacjach działających ponad 15 lat średnio co czwarta osoba (24%) zasiada w zarządzie nieprzerwanie od chwili założenia organizacji.
- W 63% organizacji zarząd stanowią w większości te same osoby, które pełniły tę funkcję w poprzedniej kadencji. W 21% organizacji są to w większości osoby nowe. Dla 16% obecny zarząd jest pierwszym od założenia organizacji.
- W organizacjach brakuje chętnych do pracy w zarządzie. Dla 16% organizacji obecny zarząd jest pierwszym od założenia organizacji. W 76% organizacji podczas ostatnich wyborów liczba kandydatów nie przekraczała liczby miejsc w zarządzie.

ZARZĄDY FUNDACJI I STOWARZYSZEŃ

ZMIENNOŚĆ SKŁADU ZARZĄDÓW

W ostatnich wyborach do zarządu w **76% organizacji** było mniej lub tyle samo osób kandydujących co miejsc

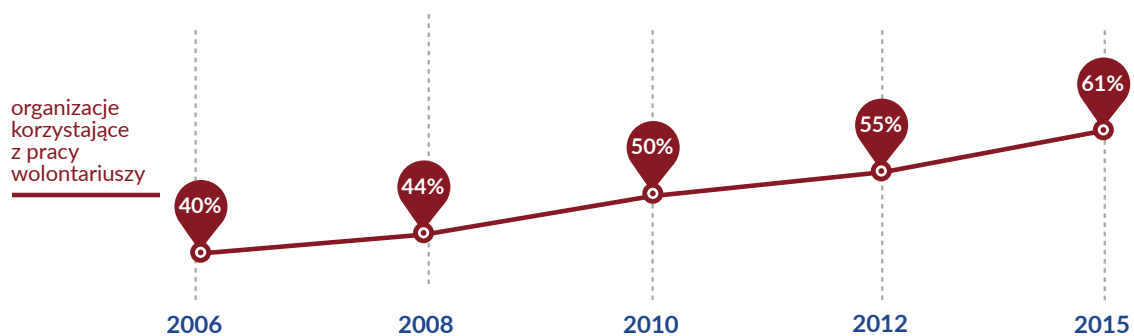
- W wolontariat na rzecz lub za pośrednictwem organizacji pozarządowych angażuje się co piąty Polak. Od 2012 roku odsetek wolontariuszy wśród Polaków pozostaje niemal niezmienny. Jednocześnie systematycznie przybywa fundacji i stowarzyszeń, które korzystają z pracy wolontariuszy. Jeszcze dziewięć lat temu robiło to tylko 40% organizacji – obecnie już 61%.
- Przeciętna fundacja lub stowarzyszenie korzystające ze wsparcia wolontariuszy współpracuje z 10 takimi osobami w ciągu roku. Na ogół nieco ponad połowa z nich jest ściślej związana z organizacją, co oznacza, że angażuje się co najmniej raz w miesiącu.
- Fakt, że coraz większy odsetek organizacji pozarządowych korzysta ze wsparcia wolontariuszy, może się wiązać z rosnącą popularnością zakładania nowych fundacji. Zgodnie z prawem fundacje w ogóle nie mają członków, a jedynymi formalnie z nimi związanymi osobami mogą być członkowie zarządu oraz członkowie rady fundacji. Zasoby ludzkie fundacji są więc skromniejsze niż zasoby stowarzyszeń zrzeszających członków, fundacje częściej posiłkują się pracą płatnego personelu oraz wolontariuszy. Z pracy tych ostatnich korzysta 75% fundacji i 59% stowarzyszeń.
- Zapotrzebowanie na pracę wolontariuszy zwiększa się także w stowarzyszeniach. Można to łączyć ze zmniejszeniem przeciętnej liczby ich członków, które obserwujemy od 2008 roku. W 2015 roku przeciętne stowarzyszenie zrzeszało 30 osób, podczas gdy jeszcze siedem lat wcześniej liczyło 40 członków.
- Z deklaracji organizacji wynika, że w życie stowarzyszeń aktywnie włącza się około połowa członków, reszta pozostaje bierna i faktycznie nie uczestniczy w działaniach organizacji. Oznacza to, że przeciętne stowarzyszenie może liczyć na zaangażowanie nie więcej niż 15 osób.

CZŁONKOWIE I WOŁONTARIUSZE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

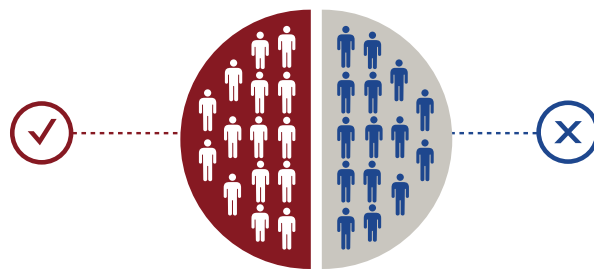
WOŁONTARIAT

Jedna piąta Polaków poświęca swój czas na pracę społeczną w organizacjach pozarządowych

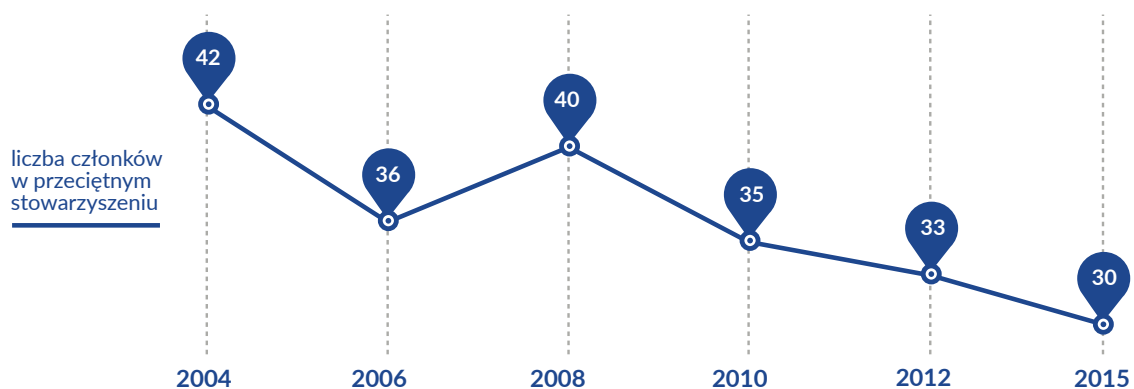

CZŁONKOSTWO W STOWARZYSZENIACH

Przeciętne stowarzyszenie zrzesza 30 osób, z czego połowa aktywnie uczestniczy w jego życiu

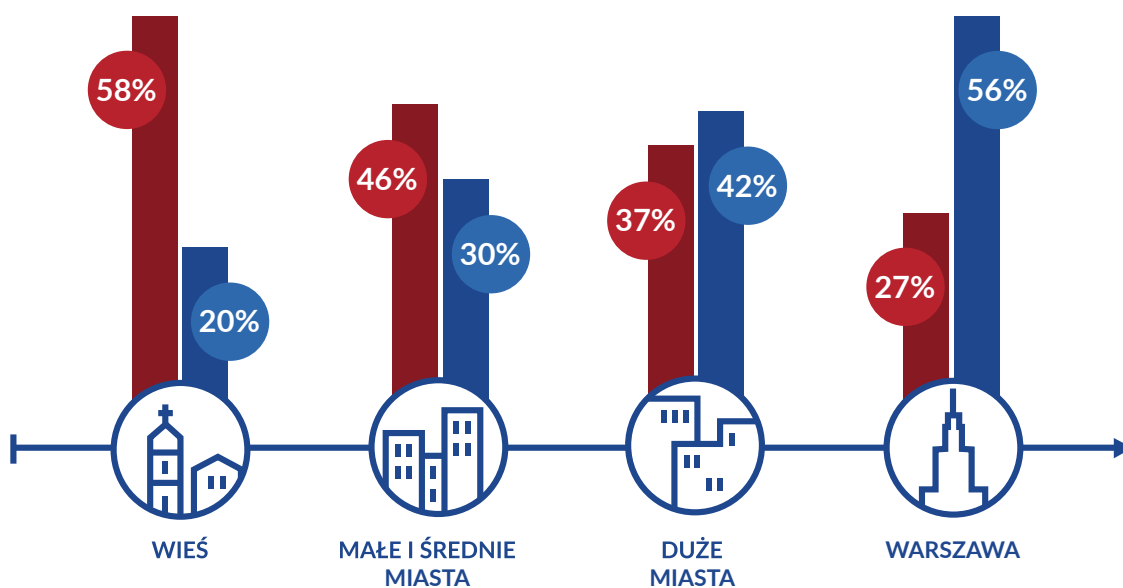
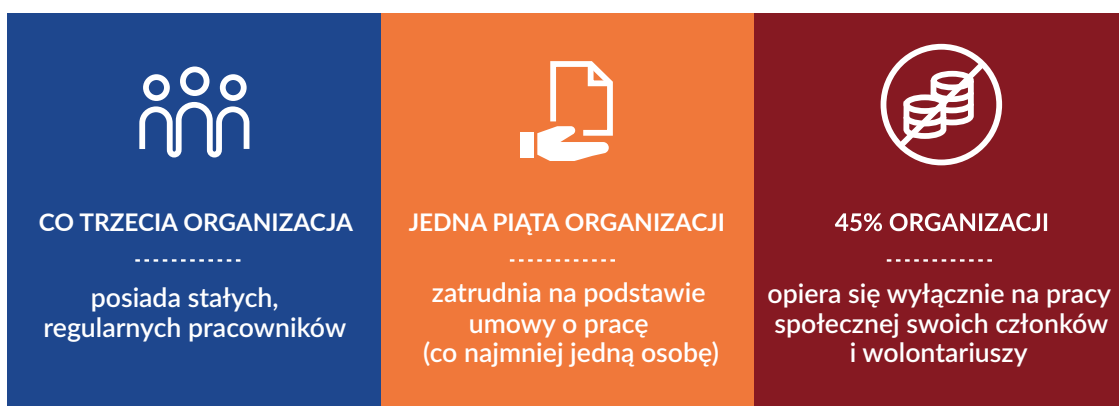
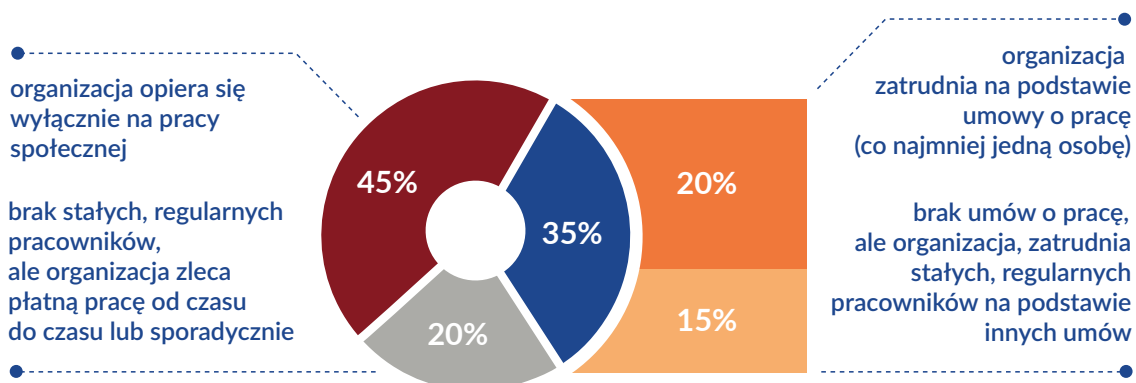

Stowarzyszenia stają się z roku na rok coraz mniej liczne

- Niemal połowa (45%) polskich stowarzyszeń i fundacji opiera się wyłącznie na pracy społecznej. Przynajmniej jednego stałego, pracującego regularnie pracownika ma 35% organizacji pozarządowych. Poza tym jest jeszcze 20% organizacji pozarządowych, które nie mają stałego, płatnego personelu, ale od czasu do czasu zlecają jakąś płatną pracę.
- Organizacje zatrudniające stały, płatny personel robią to w różnych formach: 20% stowarzyszeń i fundacji zatrudnia przynajmniej jedną osobę na podstawie umowy o pracę. Pozostałe 15% organizacji stosuje wyłącznie inne formy zatrudnienia.
- Najczęściej z pracy stałego, płatnego personelu korzystają fundacje i stowarzyszenia z Warszawy (56%) oraz innych dużych miast (42%), najrzadziej natomiast organizacje wiejskie (20%).
- Wyłącznie z pracy społecznej korzystają najczęściej stowarzyszenia fundacje działające na wsi. W ten sposób funkcjonuje 58% z nich. Jedynie na pracy społecznej zdecydowanie rzadziej opierają się organizacje z Warszawy (27%) i innych dużych miast (37%).
- Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w części sektora pozarządowego, która zatrudnia stały, płatny personel (35% sektora), wynosi ok. 3000 zł (w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, czyli jeden etat). Jest ono zróżnicowane: od ok. 2500 zł na wsi i w małych miastach do ok. 3500 zł w organizacjach warszawskich.
- W 26% organizacji zatrudniających stały, płatny personel przynajmniej jedna osoba dostała w ciągu ostatniego roku podwyżkę. Szkolenia zapewnia swoim pracownikom 62% organizacji korzystających z pracy stałego, regularnego personelu.

ZATRUDNIENIE W ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH

■ organizacje opierające się wyłącznie na pracy społecznej

■ organizacje posiadające stałych, regularnych pracowników

- Przeciętna organizacja korzystająca z pracy stałego, płatnego personelu zatrudnia cztery osoby – każdą z nich średnio na pół etatu. Najbardziej liczne są zespoły organizacji zajmujących się usługami socjalnymi i pomocą społeczną – skupiają przeciętnie 6 osób. Z kolei organizacje kulturalne oraz sportowe mają do dyspozycji przeciętnie trzech pracowników.
- W typowej organizacji pozarządowej korzystającej z pracy stałego, regularnego personelu przeważającą część pracowników (59%) stanowią kobiety. Najbardziej sfeminizowanymi branżami sektora pozarządowego są usługi socjalne i pomoc społeczna (przeciętnie 75% kobiet w zespole) oraz ochrona zdrowia (70%). Najbardziej „męskie” są natomiast organizacje działające w obszarze sportu, turystyki, rekreacji oraz hobby. W przeciętnej takiej organizacji kobiety stanowią 36% zespołu pracowników.
- Osoby zatrudnione w sektorze pozarządowym cechują się dobrym wykształceniem. W typowej organizacji zatrudniającej stałych, regularnych pracowników aż 70% zatrudnionych ma wykształcenie wyższe.
- Większość (66%) zespołu pracowników przeciętnej organizacji zatrudniającej stały, płatny personel to osoby w średnim wieku (30–60 lat). Osoby poniżej 30. roku życia to przeciętnie 21% zespołu, a pracownicy powyżej 60. roku życia stanowią 13% zespołu.
- W typowej organizacji zatrudniającej stałych, regularnych pracowników:
  - 31% zatrudnionych zaczynało swoją działalność w fundacji lub stowarzyszeniu jako wolontariusze,
  - dla 15% pracowników praca w organizacji jest pierwszą pracą w życiu.
- Nie dla wszystkich zatrudnionych praca w fundacji lub stowarzyszeniu jest podstawowym źródłem utrzymania. W przeciętnej organizacji pozarządowej zatrudniającej stały, płatny personel praca w organizacji stanowi główne źródło utrzymania dla 53% pracowników.

PŁATNY PERSONEL ORGANIZACJI

Przeciętna organizacja posiadająca stałych, regularnych pracowników

ZATRUDNIA CZTERY OSOBY

jednak w niepełnym wymiarze czasu pracy

ZATRUDNIENIE W RÓŻNYCH BRANŻACH SEKTORA

USŁUGI SOCJALNE
I POMOC SPOŁECZNA

OCHRONA
ZDROWIA

EDUKACJA
I WYCHOWANIE

ROZWÓJ
LOKALNY

SPORT, TURYSTYKA,
REKREACJA, HOBBY

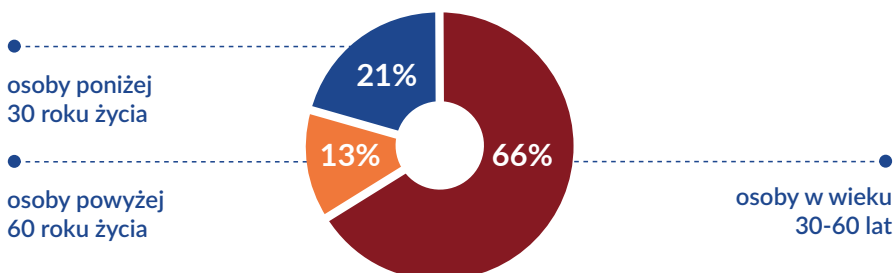
KULTURA
I SZTUKA

PRACOWNICY PRZECIĘTNEJ ORGANIZACJI

STRUKTURA WIEKU PRACOWNIKÓW PRZECIĘTNEJ ORGANIZACJI

- Między 2011 a 2014 rokiem przeciętne przychody organizacji pozarządowej wzrosły z 18 tys. zł do 27 tys. zł.
- Mimo poprawy sytuacji finansowej organizacji, sektor pozostaje budżetowo rozwarstwiony. W 2014 roku budżety nie większe niż 1 tys. zł miało 14% organizacji, a jednocześnie przychody 6% organizacji wyniosły 1 mln zł lub więcej.
- 56% organizacji deklaruje, że posiada jakiś majątek, najczęściej jest to wyposażenie biurowe (ma je 36% organizacji), sprzęt specjalistyczny (32%), dobra niematerialne takie jak oprogramowanie komputerowe (20%) oraz pieniądze, m.in. w formie lokat bankowych (15%). 10% organizacji posiadany majątek traktuje jako kapitał żelazny lub rezerwowy.
- Zwiększa się liczba źródeł finansowania, z których korzystają organizacje – w 2014 roku były to przeciętnie trzy źródła, przy czym 27% organizacji miało w budżecie środki z ponad czterech źródeł.
- W 2014 roku budżety ponad połowy organizacji były zasilane przez:
  - fundusze na realizację zadań publicznych ze środków samorządowych i administracji publicznej – korzystało z nich 60% organizacji;
  - składki członkowskie – odnotowało je w swoim budżecie 60% organizacji (dotyczy to tylko stowarzyszeń, ponieważ fundacje nie mają członków);
  - finansowe i rzeczowe darowizny od osób indywidualnych, firm lub instytucji – były one źródłami przychodu dla 57% organizacji.
- Poważną przeszkodę w funkcjonowaniu organizacji jest duża niestabilność finansowa, na początku marca 2015 roku 51% organizacji miało zapewnione mniej niż połowę budżetu na kolejne 10 miesięcy.

FINANSE ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

wzrosły przeciętne przychody organizacji – w 2014 roku wynosiły

27 TYS. ZŁ

podczas gdy trzy lata wcześniej 18 tys. zł.

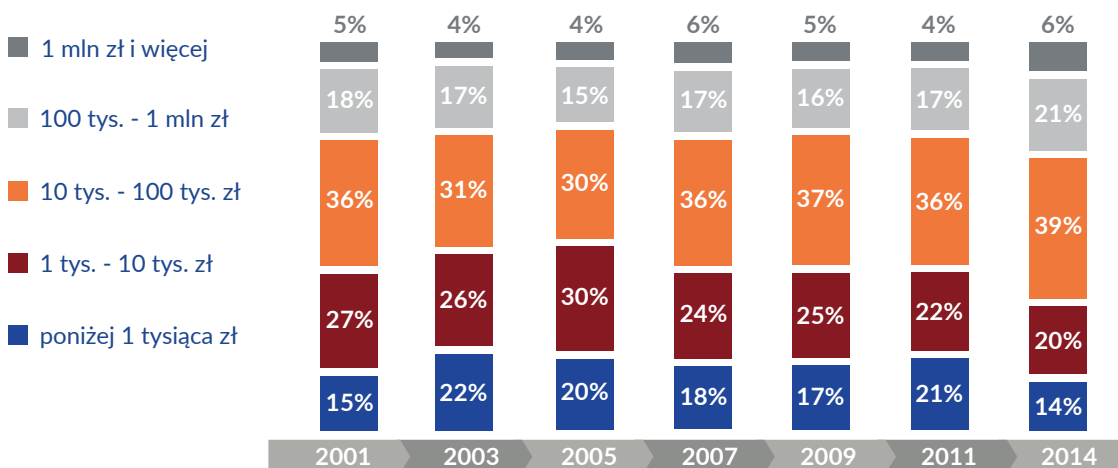

problemem jest brak stabilności przychodów – na początku marca 2015

51% ORGANIZACJI

miało zapewnione mniej niż połowę budżetu na najbliższe 10 miesięcy

STRUKTURA PRZYCHODÓW SEKTORA

ŹRÓDŁA PRZYCHODU NAJCZĘŚCIEJ WYKORZYSTYWANE PRZEZ ORGANIZACJE W 2014 ROKU

krajowe środki na realizację zadań publicznych ze źródeł samorządowych i administracji centralnej

przychody z 1% podatku

składki członkowskie

zagraniczne środki publiczne (UE, Komisja Europejska itd.)

darowizny finansowe i rzeczowe od osób indywidualnych, przedsiębiorców lub instytucji

dotacje od innych organizacji (krajowych lub zagranicznych)

przychody z działalności gospodarczej, odpłatnej lub własnego majątku

- Organizacje pozarządowe najczęściej utrzymują kontakty z lokalnymi samorządami (92%), innymi fundacjami i stowarzyszeniami (92%), lokalną społecznością (89%), mediami lokalnymi (83%), publicznymi szkołami, przedszkolami, ośrodkami sportowymi (80%) oraz firmami (75%).
- Kontakty z lokalnym samorządem utrzymuje 92% organizacji, przy czym dla 46% mają one trwały i regularny charakter. Współpraca z samorządami polega najczęściej na udziale w konsultacjach oraz realizacji zadań publicznych finansowanych przez urząd.
- W 2014 roku 52% stowarzyszeń i fundacji ubiegało się o dotację od lokalnego samorządu, dla 43% organizacji te starania zakończyły się sukcesem. W 2014 roku w konsultacjach organizowanych przez lokalny samorząd wzięło udział 39% fundacji i stowarzyszeń.
- Zwiększa się intensywność relacji wewnątrz sektora pozarządowego. Z innymi fundacjami i stowarzyszeniami kontaktuje się 92% organizacji, podczas gdy jeszcze dekadę temu robiło to tylko 66%. Dla 33% fundacji i stowarzyszeń kontakty wewnątrzsektorowe mają trwały i regularny charakter (dekadę temu dla 18%).
- Coraz więcej organizacji utrzymuje również relacje z firmami prywatnymi. Jeszcze pięć lat temu robiła to tylko nieco ponad połowa z nich – obecnie już 75%. Kontakty ze sferą biznesu, choć coraz powszechniejsze, nie są jednak zbyt intensywne. Zaledwie 14% organizacji deklaruje, że ich relacje z firmami prywatnymi mają trwały i regularny charakter.
- Coraz więcej organizacji otrzymuje od prywatnych firm wsparcie materialne. Najczęściej ma ono formę darowizn finansowych (ich otrzymanie w ciągu dwóch lat przed badaniem zadeklarowało 41% organizacji) oraz wsparcia rzeczowego (28% stowarzyszeń i fundacji).

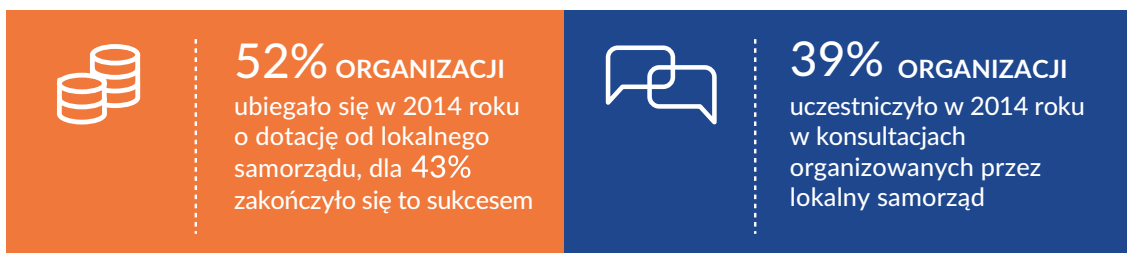

RELACJE ZEWNĘTRZNE ORGANIZACJI

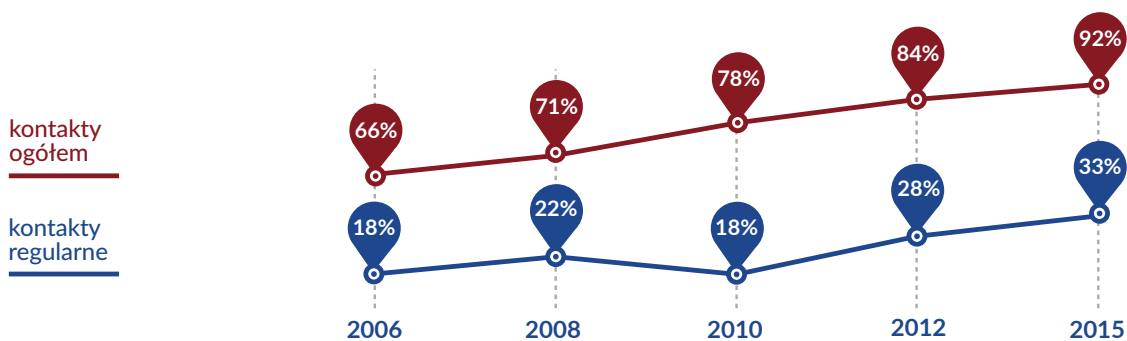
NAJWAŻNIEJSI PARTNERZY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

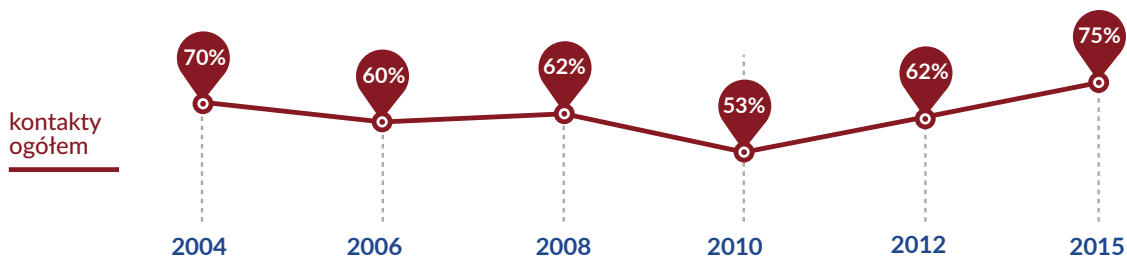
KONTAKTY Z SAMORZĄDEM LOKALNYM

KONTAKTY Z INNYMI FUNDACJAMI I STOWARZYSZENIAMI

KONTAKTY Z FIRMAMI PRYWATNYMI

- Już od wielu lat najdotkliwsze są dla organizacji problemy związane z pozyskiwaniem i rozliczaniem środków. Trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu doświadczają 65% organizacji, a dla 60% problemem są skomplikowane formalności dotyczące korzystania ze środków grantodawców, sponsorów lub z funduszy unijnych.
- Podobnie jak trzy lata wcześniej nadmiernie rozbudowana biurokracja administracji publicznej jest problemem dla 56% organizacji.
- Wśród organizacji pozarządowych nasilają się problemy związane z zasobami ludzkimi. Ponad połowa organizacji ma trudności w pozyskiwaniu osób gotowych działać społecznie. 37% organizacji ma kłopoty z utrzymaniem personelu i wolontariuszy, a z „wypaleniem się” liderów boryka się 36% organizacji (w przypadku obu tych problemów odnotowano wzrost o 6 punktów procentowych w stosunku do 2012 roku).
- Wzrasta waga problemów związanych z sektorem pozarządowym jako środowiskiem. Konkurencja ze strony innych organizacji pozarządowych jest odczuwalna dla 29% stowarzyszeń i fundacji (w 2012 roku – 22%). Brak współpracy i konflikty we własnym środowisku dostrzega 29% organizacji a niekorzystny wizerunek organizacji pozarządowych – 18% (w 2012 roku odpowiednio 17% i 15%).
- Próbując sobie poradzić z problemami, organizacje korzystają z różnych form zewnętrznego wsparcia. W ciągu ostatniego roku 32% organizacji wysłało na szkolenia zewnętrzne co najmniej jednego pracownika, członka lub wolontariusza. Gdyby uwzględnić też szkolenia wewnętrzne, okazałoby się, że 45% organizacji przeszkoliło co najmniej jednego członka swojego zespołu.
- Z portalu dla organizacji pozarządowych www.ngo.pl korzysta 69% organizacji, z czego połowa co najmniej raz w tygodniu.
- 28% organizacji korzysta z pozafinansowej pomocy ze strony tzw. organizacji lub instytucji wspierających. Częściej z tego typu wsparcia korzystają organizacje z miast powyżej 200 tys. mieszkańców oraz organizacje zasobniejsze, dysponujące rocznym budżetem w wysokości 100 tys. zł lub większym.

PROBLEMY ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I KORZYSTANIE Z ZEWNĘTRZNEGO WSPARCIA

PROBLEMY ORGANIZACJI

POZYSKIWANIE I ROZLICZANIE ŚRODKÓW

65%

trudności w zdobywaniu funduszy lub sprzętu

60%

skomplikowane formalności dotyczące korzystania ze środków grantodawców

WSPÓŁPRACA Z ADMINISTRACJĄ

56%

biurokracja administracji publicznej

34%

niejasne reguły współpracy z administracją

LUDZIE W ORGANIZACJI

53%

brak osób gotowych do zaangażowania

37%

trudności w utrzymaniu personelu, wolontariuszy

36%

znużenie, wypalenie liderów organizacji

ŚRODOWISKO ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH

29%

konkurencja ze strony innych NGO

22%

brak współpracy lub konflikty w środowisku NGO

18%

niekorzystny wizerunek NGO

co najmniej jednego pracownika, członka lub wolontariusza na szkolenia zewnętrzne wysłało w ciągu ostatniego roku

32% ORGANIZACJI

ngo.pl

z portalu dla organizacji pozarządowych www.ngo.pl korzysta

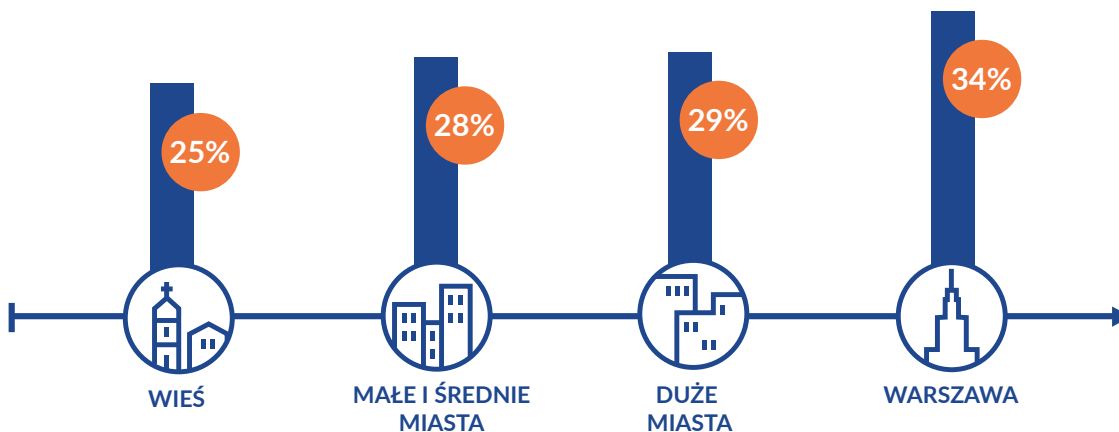
69% ORGANIZACJI

z czego połowa co najmniej raz w tygodniu

KORZYSTANIE Z POMOCY ORGANIZACJI WSPIERAJĄCYCH

28% organizacji korzysta z pozafinansowej pomocy udzielanej przez organizacje pozarządowe lub inne podmioty wyspecjalizowane we wspieraniu NGO

WIĘCEJ WYNIKÓW BADAŃ NA TEMAT
POLSKICH ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
ZNALEŹĆ MOŻNA W SERWISIE

FAKTY.NGO.PL

ngo.pl

Portal
organizacji
pozarządowych